

С Т А Н О В И Щ Е

за дисертационен труд

на тема:

«Особености на когнитивния модел при социална тревожност»

на

София Димитрова – Клиничен психолог

За придобиване на научна степен «доктор по психология»

Научна специалност: „Клинична психология“

Научен ръководител: доц. Павлина Петкова, д.м.

Научни консултанти: проф. Соня Карабельова, д.пс.н.

Калоян Куков, д. пс., д.пс.н.

**Dr. William Chaplin, Ph. D., Director of the General
Master's Program, Department of Psychology, Director of
Research at the Psychological Services Center, St. John's
University**

Изготвил становището: доц. д-р Миглена Кръстева-Иванова

Актуалност на дисертационният труд:

Представеният дисертационен труд е посветен на взаимовръзката между проявите на социална тревожност и нейното влияние върху изграждането на способност за ментализация. Маркер за високо метакогнитивно функциониране е отношението към хумора, посочен като един от основните еволюционни механизми за адаптация. Друг аспект на дисертационния труд е задълбоченото проучване на генезиса на социалната тревожност, нейната клинична многоликост, прецизиране на диагностичните маркери за разпознаване в терапевтичната практика, както и уточняването на адекватния и ефективен психотерапевтичен модел за помощ.

От еволюционна гледна точка, човешкото оцеляване е винаги било силно зависимо от групата. Изгонването от племето и/или възникването на конфликт със съплеменници, е практически преживяването на заплаха от смърт. Следователно поведението, насочено към търсене на одобрението от групата (за да не бъдеш изгонен) и поведението на подчинение (което прави възможно да не се влиза в конфликт с по-силните), се закрепва като еволюционно адаптивно поведение. И така от племето до съвременното общество се формира една от основните теории за произхода на социалната тревожност като психологически феномен. От друга страна, развитието на социална тревожност при конкретната личност зависи от ранния преживелищен опит, от типа на формираната привързаност, от взаимодействието на генетическите заложи и средовите въздействия.

Теоретична рамка на дисертационния труд:

Дисертационният труд е конструиран от четири логически свързани части/глави/. Първата глава е теоретична, представяща основните конструкции на социалната тревожност, ментализацията и основните теории за

възникването и формирането ѝ, чувството за хумор и връзката му със социалната тревожност, както и обзор на терапевтичните подходи при пациенти със социална тревожност с акцент Когнитивно Поведенческата Парадигма. Всеки от конструктите е разгледан последователно, като са очертани теоретичните рамки от позицията, на които се осъществява анализа. Описанието на отделните конструкти е задълбочено и отразява съвременните постижения в психологическите изследвания. Анализът на отделните конструкти се отличава с вътрешна консистентност и критичност, което придава яснота на изследователския замисъл.

Втора глава е посветена на емпиричното психологично изследване-обхваща целите, задачите, хипотезите и инструментите на изследването. Формулирани са коректно и отговарят изцяло на замисъла на изследването.

Описани са и анализирани резултатите от проведени две пилотни изследвания, като анализът на техните резултати дават възможност за прецизиране на представените инструменти на изследването. Те са адекватни на замисъла на изследването и на поставените изследователски задачи и издават единството със съдържателното описание на конструктите. Инструментите са с добри психометрични характеристики.

Трета глава е посветена на дизайна на емпиричното психологично изследване. Направен е количествен и качествен анализ на получените резултати, коректно и компетентно. Описанието на случаи е още едно доказателство за професионалния опит на авторката в областта на клиничната и психотерапевтична практика при работа с пациенти със социална тревожност. Искане ми се да подчертая едно от предимствата на проведеното изследване-изследваните лица са подбрани след екипно проучване съвместно с психиатър, те са с поставена диагноза, както и назначена биологична

терапия. Това дава стабилна научна подкрепа и изключителна коректност при провеждането на проучването.

Друго много важно предимство е детайлното проследяване не само на анамнестичните факти, но и на клиничната картина при всяко ИЛ. Анализите са конкретни, изводите са направени в резултат на анализа на количествените и качествени промени. За авторката всеки отделен пациент е отделна вселена, препоръките са персонализирани, в което е и смисълът на психологичната терапия. Въпреки това обаче, са направени и обобщения, които могат да помогнат на професионалната гилдия при работа с пациенти със сходна патология.

Четвърта глава предлага дискусии относно ограниченията и препоръките за последващи изследвания, теоретичните постижения на дисертационния труд, както и практическите приложения за лечението на социално тревожно разстройство.

В теоретичната разработка са използвани 142 литературни източника, 6 на кирилица, 136 на латиница.

Заключения от проведените изследвания за потвърждаване на работните хипотези:

В заключение следва да се отбележи че, изследването потвърждава първоначалната идея, че високите нива на тревожност се отразяват на способността за ментализация и в конкретния случай на разбирането и използването на хумора. Съществува тясна обвързаност между високите нива на социална тревожност и използването на дезадаптивни копинг стратегии и незрели защитни механизми. Високите нива на обща тревожност също така са съпътствани от наличието на дисфункционални мисли.

Друг извод е, че личностната зрялост играе ролята на модериращ фактор между високите нива на социална тревожност и използването на дезадаптивни копинг стратегии и загатва за свързаност с чувството за хумор като медиращ фактор на тази диада.

Приносите на докторантката могат да бъдат обобщени:

Представеният анализ очертава проблемните зони в диагностичния и терапевтичен процес при случаи със социална тревожност и обосновава представя основанията на самото изследване, което показва и неговата актуалност в опита да се подобри резилийнса, самооценката и социалната адаптация като маркер за успех.

Практически принос е специалното разработване на използваните въпросници и направения факторен анализ. Това дава перспектива към бъдещи изследвания в тази специфична област, тъй като вече има доказателства за или против обособяването на скали за отделните въпросниц.

Авторефератът вярно и точно отразява същността на дисертационния труд. Изказът е професионален, екзактен, личи личната ангажираност на автора към проблематиката на разработката.

Дисертантката има нужните одобрени научни публикации от НАЦИД.

В заключение мога да кажа, че високо оценявам труда на София Димитрова, изведен от богатия теоретичен обзор, проведеното изследване и анализа на изводите от него, от личния ѝ опит в областта на психотерапията и предлагам на членовете на уважаемото жури да ѝ бъде присъдена ОНС „доктор“ в професионално направление 3.2. Психология, Клинична психология.

16.12..2021г, Варна

Изготвил становището:

доц. д-р М. Кръстева-Иванова